

Leibn.
Marg.
173

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 173; Leibn. Marg. 173, Stück 1, [1] - -

Leibn. Marg. 173
(S-A 7032)

Handschriftl. Eintr. auf S. 12

[Johan de Witt]
W A E R D Y E

Van

LYF-RENTEN

Naer proportie van

LOS-RENTEN.

IN 's GRAVEN-HAGE,

By JACOBUS SCHELTUS, Ordinarius Druc-
ker van de Edele Groot Mog. Heeren Staten
van Hollandt en West-Vrieslandt, woo-
nende op het Binnen-Hof,
Anno 1671.

7 193

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 173; Leibn. Marg. 173, Stück 1, [3] - -

W A E R D Y E

1731

EYF-RENTEN

Nachprodorthe van

LOS-RENTEN

BIBLIOTHECA
RE CIA
HANNOVERANA

IN GRAVIA N. A. G. B.

By Accordance of the Senate of the University of
Hannover, the following is hereby ordered, that
the following shall be the conditions of the
purchase of the same.

cm

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 173; Leibn. Marg. 173, Stück 1, [4] - -

Edele Groot Mogende Heeren.

Naedemaal het om veele redenen, Uw Edele Groot Mog. ten besten bekent, voor eene Huys-houdinge van soo grooten omflag, als is die van 't Ghemeene Landt van Hollandt ende West-Vrieslandt, beter geraden is Penninghen te negotieren op Lijf-renten, die, naer den loop van de natuyre, onseylbaerlijck metter tijdt af sterven, dan op Los-renten ende Interessē die eeuwighlijck blijven loopen; Ende dat van d'andere zyde voor particuliere Huys-houdingen van goede mesnagie, die haer overschot industrijselijck tot vermeerderingh van haer Capitaal weten te ghebruycken, ende aen te leggen, van meerder utilityt is haere Gelden te besteden aen Lijf-renten dan wel aen Los-renten of interessē tegens vier ten hondert, om dat zy daer van, sels nu de voorz. Lijf-renten vercoft werden tegens den Penningh veerthien, waerlijck noch veel meerder trecken naer proportie, dan van eene Los-rente teghens den Penningh vijf en twintigh, soo als ick Uw Ed. Groot Mog. te meermalen eerbiedichlijck hebbe gheaffirmeert, met verseeckeringe, dat sulcks by my op vaste Gronden demonstratijelijck konde werden aenghewesen, ende dat de Leden generalijck haere begeerte getoont hebben, om van het bewijs van dien in geschrifte te mogen werden gedient, soo werdt het selve bewijs mits desen aen Uw Ed. Groot Mog. eerbiedichlijck voor gestelt, in voeghen ende manieren hier naer volgende.

Waerdye van Lijf-renten naer proportie van Los-renten.

Om te determineren de proportie van een Lijf rente tegens een Los-rente; by exempel, omme op presuppooft dat de Los-rente loopt ende sal blijven loopen tegens den Penningh vijf en twintig, of vier ten hondert in 't Jaer, uyt te vinden tot wat Penningh de Lijf-rente vercoft soude moeten werden, om met de voorschreve Los-rente esgael te slaen, immers foodanich, dat de Lijf-rente soo niet even naer de Mathematische praecisiiteyt, ten minsten seer naer gelijk, ende gewisselijck in haere uytgevonden waerdye noch advantageuler voor de Kooper zy, dan een Los-rente van een ende 't selve Capitaal, soo werden gepremitteert de naervolghende presuppooften.

Eerste presuppooft.

Dat de rechte waerdye van eenige expectativen of kanssen tot dingen van differente valeur moet geacht werden te wesen, dat gene, waer door men (by een of meer esgale Contracten) tot ghelijcke expectativen of kanssen kan geraecken.

Als by exempel (in 't kleyn ende in een geval dat men aenstonds kan begripen) yemant heeft twee differente expectativen of kanssen die even licht kunnen gebeuren of vallen, te weten eene tot niet, ende eene tot twintig stuyvers, indien hy door thien stuyvers by een of meer esgale Contracten tot gelijcke twee expectativen of kanssen kan geraecken, soo moet geacht werden, dat hem de voorschreve twee kanssen waerdigh zijn even thien stuyvers, gelijk hy in der daedt door tien stuyvers tot foodanige twee expectativen of kanssen geraecken kan, namentlijck, soo wanneer hy met een ander over

A 2

een

een komt, dat yeder van hun beyde sal by setten thien stuyvers, ende dat zy vervolgens met een esgael lot van *even of oneven, kruys of munt, door twee Bulleiten*, of diergelijcke, sullen speelen of trecken, wie van beyde de gheheele Guldens sal naer sich nemen of proffiteren, dewyle hy door 't selve Contract, 't welck in allen deele esgael is, notoirlijck gheraecht in foodanigen standt, dat hy effectivelijck heeft de voorschreve twee expectativen of kanssen, namentlijck, d'eene tot niet, ende de andere tot twintigh stuyvers.

Tweede praesuppoost.

D At eenigh toekomende jaer van 't leven van een Mensch naer believen uytgekosen wesende, binnen den tijdt dat de Mensch, nochte door al te teere jeucht, nochte door al te hoogen ouderdom, sal zijn buyten de volle kracht ende vigueur om sijn leven te continueren, (welcken tijdt in desen op vijftigh Jaeren ghenomen sal werden, als by exempel, van het derde of vierde Jaer sijns ouderdoms exclus, tot het drie en vijftichste of vier en vijftichste incluyt) *het niet meer apparent is dat de selve Mensch in d'eerste helft van 't uytgekosen jaer sal komen te sterven, dan in de laetste helft, ende van ghelijcken oock niet apparenter dat hy in de laetste helft van 't voorsz jaer sal komen te sterven als in het eerste; maer dat, al-hoewel 't eenemael van het hazard dependeert, soo die Mensch tot het uytgekosen jaer toe in 't leven gebleven zijnde, binnen het selve uytgekosen jaer mochte komen te overlijden, of het selve overlijden sal voorvallen in d'eerste of wel in de laetste helft van dien, daer inne echter gevonden wert eene gelickbeyde van apparentie of hazard; even ende in sulcker voegen, als ten reguarde van een opgeworpen Penningh eene absolute ghelijckheydt van apparentie ende hazardt is, of de selve neder gevallen zijnde met d'eene, of wel met d'andere zyde sal boven leggen, ofte, soo als men gemeenelijck spreeckt, of die Penningh kruys of munt sal vallen, al-hoewel het selve mede 't eenemael van het hazard dependeert, selfs foodanich, dat die Penningh thien, twintigh, of meermalen aen den anderen kruys kan vallen, sonder eens munt te leggen, & vice versa.*

Derde praesuppoost.

D At een Mensch den voorschreven vigoureuken tijdt van sijn leven, als by exempel, het drie of vier en vijftichste jaer sijns ouderdoms ghepasseert zijnde, apparenter begint te werden in een uytgekosen jaer of half jaer, van die overige tijdt te sullen sterven, dan het in sijn reguard apparent geweest is, ofte ten reguarde van een ander naer sijne Jaeren van gelijcke complectie ende dispositie wesende, als noch apparent is, dat hy sal sterven binnen een jaer of een half jaer, in den voorschreven vigoureuken tijdt sijns levens ghenomen; doch dat die apparentie of dat hazardt van sterven binnen een uytgekosen jaer of half jaer in de eerst-volgende thien jaeren, als by exempel, van het drie en vijftichste tot het drie en tseftichste jaer sijns ouderdoms ('t eene door 't andere genomen) d'apparentie ofte 't hazardt van sterven binnen een uytgekosen jaer of half jaer in de voorige tijdt van vigoureuken leven niet meerder te boven gaet, in proportie dan gelijck drie tegens twee: sulcx dat, by exempel, twee Persoonen van ghelijcke complectie d'eene van veertich, ende d'andere van acht en vyftich Jaeren uytgekosen wesende, indien de selve Persoonen daer over foodanigh Contract quamen aen te gaen, dat by soo verre de Persoon van acht en vijftigh Jaeren binnen ses Maenden komt te sterven, de Persoon van veertigh Jaeren uyt sijn naergelaten Goederen sal trecken een somme van twee duyzent Guldens, doch by so verre de Persoon van veertigh Jaeren binnen ses Maenden mochte komen aftyvigh te werden, alsdan de Persoon van acht en vijftigh Jaeren uyt sijn naelatenichap sal proffiteren

teren drie duysent Guldens, foodanich Contract voor den gheenen die't cas tot sijnen voordeele uyt vallende, drie duysent Guldens soude profiteren, ende by contrarien uytval maer twee duysent Guldens verlieſen, niet diſadvantageus geacht kan worden.

Dat voorts de voorschreve meerder apparentie van ſterven bi men een uyt-gekofen jaer of ſes Maenden in de tweede daer aen volgende thien jaeren, als by exempel, van het drie en tſeflichſte jaer of tot het drie en tſeventichſte jaer toe, me te't eene door't andere genomen, dan binnen een uyt-gekofen jaer of half jaer in de voorschreve voorige tijdt van vigoureuſer leven immers niet hooger geſchat kan worden dan op dubbelt, oft twee teghens een; ende dat in de volgende ſeven jaeren, als by exempel van het drie en tſeventichſte jaer tot het tachtichſte jaer toe, niet hooger dan op tripel of drie teghens een: ende eyndelijck, dat als men ſupponeert's Menſchen leven met het ſeven en twintichſte jaer naer de expiratie van de voorschreve vijfſtig gepreſupponeerde Jaeren van vigoureuſer leven noodtſaekelijck te moeten weſen ge-eyndicht, dien tijdt van de voorschreve ſeven en twintig jaeren in allen gevalle niet te hoogh ofte te langh werdt genomen, dewyle de experientie notoirlijck leert, dat het leven van eenige Menſchen, den ouderdom van tachtigh, een en tachtigh, ende meer jaeren noch al een merckelijcken tijdt te boven gaet.

Welcke voorſz drie Articulen gepreſupponeert zynde, door eene demonstrative calculatie bevonden, ende wiſconſtich bewezen werdt, dat de Losrente als boven geſtelt weſende op den Penningh vijf en twintigh, de Lijfrente om de voorgeroerde eſgaliteyt te vinden noch hooger dan teghens den Penningh ſefthien geconſtitueert ofte verkof, ende ſulcks dat, om eene gulde Jaerlijckſche Lijfrente op een jongh vigoureuſer Lijf aen te koopen meerder dan ſefthien Guldens betaelt ſoude moeten werden, ſoo als daer van het bewijs hier naer volghet:

Eerſte Propoſitie.

De waerdye van verſcheyde eſgale expectativen of kanſſen, elcke kanſſe tot ſeeckere ſomme gelts of andere dingen van valeur, wert accuratelijck gevonden, ſoo wanneer die gelden of andere dingen van valeur te ſaemen in eene ſomme of maſſa geadeeert zijnde, de ſelve ſomme of maſſa alſdan gedevidert of gedeylt werdt door't getal't welk alle de kanſſen, te ſaemen op-getelt zijnde, komen uyt te brengen, ende wiſt de quotient of het gevonden deyl perfectelijck aen, wat alle de ſelve kanſſen te ſaemen waerdigh zijn.

Indien yemant, die alhier tot meerder klaerheyt van het te doene bewijs uyt-gedrukt ſal werden met de naem van Jan, by exempel, drie eſgale expectativen ofte kanſſen heeft, de eene tot ſeeckere Parel, ofte tot twee duysent Gulden, de tweede tot ſeeckere Robijn, of tot drie duysent Gulden, ende de derde tot ſeeckeren Diamant, of tot vier duysent Guldens, als hier naer volghet:

Kanſſen	tot de		
1 —	Parle	—	of 2000 Guldens.
1 —	Robijn	—	of 3000 Guldens.
1 —	Diamant	—	of 4000 Guldens.
3			9000 Guldens.
		3)	3000 Guldens.

Ick ſegge dat hem de voorschreve drie expectativen ofte kanſſen te ſaemen waerdigh zijn even een gerecht derde-part van de voorschreve drie Juweelen

B

te

te saemen geconfidereert, of drie duysent Guldens; zijnde 't gunt de voorschreve drie dingen of sommen Geldts eerst te saemen gheaddeert, ende vervolgens door drie, weskende de somme der kanssen, gedivideert, komen uyt te brengen.

Bewijs.

In den eersten laet Jan met twee andere Perfoonen, als met Pieter ende Paulus, in gemeynschap gekoft, ende yder van hun voor een gerecht derde-part betaelt hebben de drie Juweelen hier boven gementionneert, of wel laet Jan met Pieter en Paulus een gemeene beurs gemaect, ende yeder van hun drien de somme van drie duysent Guldens in gheleydt hebben, 't welck nooirlijk is geweest een absolut esgael Contract.

Ten tweeden, laet Jan met beyde sijne Compagnons over een ghekomen zijn, dat, om haere gemeynschap te scheyden, of uyt andere consideratien, gemaect sullen werden drie blinde loten, te weten, twee looten tot niet, ende een Lot tot de voorschreve drie Juweelen; of wel tot de voorschreve gemeene beurse, ende sulcks tot het Capitael van neghen duysent Guldens, indien men haer als Eygenaers van de selve gemeene beurse wil considereren, ten dien effekte, dat by yeder van hunluyden een der voorschreve looten getrocken, ende alsoo door 't lot aen een van hun drien alleen de voorschreve Juweelen of de Beurse in 't geheel toe-ghepafst sal werden; 't welck wederom nooirlijk is een esgael Contract.

Ten derden, laet Jan met Pieter in het particulier veraccordeert zyn, dat soo aen een van hun beyde het gheluck komt toe te vallen van de voorz drie Juweelen of de geheele Beurse te trecken, in sulcken cas de Winnaer aen de Verliefer sal uytkeeren de Paerel, of twee duysent guldens uyt de Beurse, 't welck al wederom evidentelijk is een esgael contract.

Ten vierden, laet de selve Jan met Paulus in het particulier over een ghekomen zijn, dat soo de Juweelen of de Beurse, een van hun beyde komen toe te vallen, de Winnaer aen de Verliefer sal laten volgen de Robyn of drie duysent guldens uyt de Beurse, 't welck mede buyten controverse, is een esgael contract.

Welcke voorz vier esgale contracten of conventien aengegaen zijnde, soo is daer door de saecke in 't regardt van Jan ghebracht in dien standt, dat hy heeft drie expectativen of kanssen die even licht kunnen voorvallen, ende die midts dien ten regarde van hare gebeurlickheyt esgael zyn, als namentlick, eene kansse tot de Paerel of tot twee duysent gulden, te weten, soo Pieter het advantageuse Lot komt te trecken, welke Pieter als dan, volgens het voorz derde contract met hem in 't particulier gemaect, de Paerel of twee duysent guldens aen hem Jan uyt-keeren moet; Eene kansse tot de Robyn of tot drie duysent guldens, te weten, soo Paulus het advantageuse Lot komt uyt te trecken, dewyle hy Paulus als dan, volghens het vierde contract met hem in 't bysonder aengegaen, de Robyn of drie duysent guldens aen hem Jan moet laten volgen; Ende eene kansse tot de Diamant of tot vier duysent guldens, te weten, soo hy Jan selfs het advantageuse Lot komt te trecken, dewyle hy Ian als dan volgens de voorz twee particuliere contracten aen Pieter de Paerel of twee duysent guldens, ende noch aen Paulus de Robyn of drie duysent guldens moietende uytkeeren, van de voorz drie Juweelen, of van de Beurse van negen duysent guldens door 't Lot ghetrocken, voor hem selven noch over houdt de Diamant of vier duysent guldens; Midts welcken dan dewyle Ian door een derde-part in de voorz drie Juweelen, of door een Capitael van drie duysent guldens, by middel van eenige esgale contracten tot de voorgestelde expectativen kan geracken, soo is het selve derde-part in de
voorz

voorz drie Juweelen, of wel het Capitaal van drie duysent guldens de rechte waerdye van de selve voorgestelde expectativen of kanssen^a. Even ende op de selve manniere sal men het voorstel bewysen alser sijn twee, vier, vyf, zes, of meer esgale expectativen ofte kanssen tot saecken van verscheide valeur, indien men maer naer proportie soo veel min of meer Compaignons of mede-Contractanten van Jan, ende van gelijcken oock naer proportie soo veel min of meer particuliere contracten met yder van de selve mede-Compaignons assumeert; Waeromme dan oock het voorgestelde generalijck bewisen is.

^a Door het eerste praesuppoost.

Corollarium.

Uit het bovenstaende is seer lichtelijck af te nemen, dat den voorz regul niet min concludent is, alwaer 't schoon soo dat eenighe van de expectativen of kanssen waren tot niet; Dewyle in sulcken cas ontrent het te doene bewijs geene andere veranderinge te maecten is, dan alleenlick dat in dien ghevalle een Compaignon meer geassumeert moet werden, dan 't getal der dingen van valeur, waer toe de expectativen sijn streckende, ende dat oock vervolgghens te supponeren staet, dat met een van de mede-Compaignons geen particulier contract als boven aengegaen werdt.

Als by exempel, indien Jan heeft de naervolgende expectativen of kanssen, te weten:

Kanssen	tot	of	tot
1 —	niet	—	0
1 —	seeckere Paerel	—	2000
1 —	seeckere Robijn	—	3000
1 —	seeckere Diamant	—	7000
4			12000
		4)	3000

Ick segge dat hem de voorz vier kanssen te samen waerdich sijn, even een gerecht vierde-part van de voorz drie Juweelen, of de somme van drie duysent guldens; Want gesupponcirt dat Jan met Pieter, Paulus ende Klaes, in voegen als boven de voorz drie Juweelen gekoft, of wel yder van hun vieren by-geleydt hebbende drie duysent guldens, een ghemeene Beurs van twaelf duysent guldens gemaect, ende voorts met hen-luyden ghesamentlijck: midtsgaders oock met Pieter en Paulus elck apart, doch niet met Klaes, eene particuliere over-een-komste als boven gemaect heeft, soo is de saecke in 't regardt van Jan ghebracht in termen, dat hy heeft vier esgale expectativen of kanssen, als namentlijck eene kansse tot niet of 0, te weten soo Klaes, met de welke hy geene particuliere conventie over eenighe reciproque uytkeeringe gemaect heeft, het advantagieuze Lot komt te trecken; eene kansse tot de Paerel of tot twee duysent guldens, te weten, soo het advantagieuze Lot getrocken werdt by Pieter, die hem in sulcken cas, volghens 't particulier verdragh tusschen hun beyde ghemaectt, de Paerel of twee duysent guldens moet uytkeeren; eene kansse tot de Robijn of tot drie duysent guldens, te weten, soo het advantagieuze Lot ghetrocken werdt by Paulus, die hem Jan in sulcken cas, volghens particulier verdragh als boven, de Robijn of drie duysent guldens moet laten volgen; Ende eene kansse tot de Diamant of tot seven duysent guldens, te weten, soo hy Jan selfs het advantagieuze Lot komt te trecken, dewyle hy Jan als dan, volgens de voorz twee particuliere con-

con-

contracten met Pieter en Paulus aengegaen, aen haer respectivelijk de Paerel of twee duysent guldens, ende de Robijn of drie duysent guldens moettende uyt-keeren, van de voorsz drie Juweelen, of van de Beurie van twaelf duysent guldens door 't Lot getrocken, voor hem selven noch over houdt de Diamant, of seven duysent guldens.

Ende staet te noteren, dat alhier onder anderen mede voor-bedachtelick gebruyckt is het exempel of voorval van drie dingen van valeur, buyten expressie van eenige somme als van een Paerel, van een Robijn, ende van een Diamant, ende dat om de demonstratie op alle soorte van ghetallen, ende sulcks soo wel op gebroocke als op heele, ende op irrationale als op rationale getallen applicabel te maecken, dewyle op de waerdye van die Juweelen, alle bedenckelijcke getallen geapliceert ende gepast kunnen werden.

Tweede Propositie.

Soo yemandt heeft verscheyde esgale expectativen of kanssen, waer van eenige kanssen hem elck sullen doen hebben seeckere somme geldts of ander dingh van valeur, of oock wel niets met allen; ende eenige andere van de selve kanssen elck wederom seeckere somme geldts of dingh van valeur, ende noch eenige andere van de selve kanssen mede seeckere somme geldts of dingh van valeur, ende soo voorts werdt de justle waerdye van alle de voorsz kanssen te samen gevonden, soo wanneer eerst yeder Post of Somme geldts, waer toe elck van de expectativen of kanssen als boven is streckende, door de grootheydt of 't getal der kansse of kanssen, die by daer toe is hebbende gemultipliceert, ende vervolgens alle de producten uyt de voorsz multiplicatie resulterende, te samen in eene somme of masse geaddiert wesende, die somme of masse dan gedeideert ofte ghedeylt werdt door 't ghetal, 't welck alle de kanssen te samen geaddiert zijnde komen uyt te brengen; ende wijst de quotient of het gevonden deel perfectelick aen, wat alle de selve kanssen te samen waerdigh zyn.

Zy gestelt dat yemant heeft by exempel, de onderstaende kanssen tot de by-gevoechde sommen of waerdyen:

Kanssen	yder Kanse tot	
6 —	0 —	0
6 —	1200 —	7200
4 —	2100 —	8400
3 —	3600 —	10800
2 —	4200 —	8400
—	—	—
21		34800

1657 1/2	{
24800	
21111	
222	

Ick segghe dat hem alle de voorschreve Kanssen te samen waerdigh zijn even 1657 1/2 zijnde, 't gunt gevonden werdt soo wanneer eerst yeder Post als in de Propositie geseyt is, gemultipliceert wesende, te weten 1200 door 6, 2100 door 4, 3600 door 3, 4200 door 2, ende vervolgens alle de producten van de selve multiplicatie, te weten 7200, 8400, 10800, ende 8400 te samen geaddiert zijnde, hare somme, te weten 34800 gedeideert wort door 21, dat is door 't ghetal, 't welck alle de kanssen te samen geaddiert, uytbrengen.

Bewijs.

Bewijs.

N Aedemael de boven-ge-expreſſeerde kanſſen in haere uniteyten ghereſol-
veert zijnde, oock op de naervolgende wiſſe mer haere waerdyen voor-
geſtelt konnen werden,

Kanſſen	tot
1	0
1	0
6 { 1	0
1	0
1	0
1	0
1	0
1	1200
1	1200
6 { 1	1200
1	1200
1	1200
1	1200
1	1200
1	2100
4 { 1	2100
1	2100
1	2100
1	2100
1	3600
3 { 1	3600
1	3600
1	3600
1	4200
2 { 1	4200
1	4200
21	34800

Ende dat de ſelve alſoo voorgelſt wefende de waerdye van dien, vol-
gens het beſluyt van de eerſte propoſitie, ſoude werden gevonden, ſoo wan-
neer alle de waerdyen met den anderen, dat is 0 ſes mael, 1200 ſes mael,
of, 't welck 't ſelfde is, 1200 door ſes ghemultipliceert, 2100 vier mael, of,
't welck mede 't ſelfde is, 2100 door vier ghemultipliceert, 3600 drie mael,
of, 't welck wederom 't ſelfde is, 3600 door drie ghemultipliceert, ende cyn-
delijck 4200 twee-mael, of, 't welck al mede 't ſelfde is, 4200 door twee ge-
multipliceert, in eene ſomme geaddert, ende die ſomme vervolghens door
't getal der kanſſen, te weten door een en twintigh ghedivideert wierde,
ende dat de voorchreve additie van alle de bovenſtaende Poſten in 't parti-
culier uyt-getrocken, volgens 't geene voorchreve ſlaet, notoirlijck niet ver-
ſcheyde, maereen ende 't ſelve is met de optellinghe van de Poſten uyt de
voorgaende Multiplicatie reſulterende, te weten van 0, 7200, 8400, 10800,
ende 8400, ſoo moet oock noodtſaeckelijck de ſomme van de ſelve laetſte
Poſten door een ende 't ſelve ghetal, te weten door de ſomme van alle de
kanſſen te ſaemen, (alhier wefende een en twintigh) ghedivideert zijnde,
een ende den ſelven quotient uyt-brengen; ende is derhalven het voorgelſt-
de waerachtigh.

C

Corol.

Corollarium.

Het blijkt mede uyt de bovenstaende propositie, dat in de applicatie van de voorschreue regulen niet eygentlick het getal der kanssen tot elcke waerdye maer alleenlick haere proportie onderlinge in consideratie komt; Dewyle, de proportie tusschen de kanssen onderlinge verblijvende, notoirlick even soo veel als door haere vermeerderinghe of verminderinghe den Diviseur by uytval van de additie meerder of minder wordt, oock het *dividendum*, ofte 't getal 't welck gedevideert moet werden, door de multiplicatie insgelijcks mede naer de selve proportie soo veel groter of kleynder ghemaeckt wordt, sulcks dat, nade-mael in 't voorschreue cas het *dividendum* ende den Diviseur altijts tegens den anderen verblijven in de selfde reden ofte proportie, mitsdien oock de quotient, dat is de rechte waerdye van alle de kanssen t'samen, de selve blijft; Soo als uyt het voorgaende exempel hier onder op drie verscheide mannicren voor-ghefelt ende geresolveert zijnde, naeder begrepen sal kunnen werden.

Kanssen	tot	I.
6 —	0 —	0
6 —	1200 —	7200
4 —	2100 —	8400
3 —	3600 —	10800
2 —	4200 —	8400
21 Divisor.		34800

$$\begin{array}{r} 16 \\ 2324 \overline{) 34800} \\ \underline{4576} \\ 21112 \\ \underline{222} \\ 11 \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} 1657\frac{1}{2}$$

Kanssen	tot	I I.
1 —	0 —	0
1 —	1200 —	1200
0 $\frac{1}{2}$ —	2100 —	1400
0 $\frac{1}{2}$ —	3600 —	1800
0 $\frac{1}{2}$ —	4200 —	1400
3 $\frac{1}{2}$ divisor.		5800

$$\begin{array}{r} 445 \overline{) 11880} \\ \underline{11880} \\ 7777 \\ \underline{1111} \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} 1657\frac{1}{2}$$

Kanssen	tot	I I I.
18 —	0 —	0
18 —	1200 —	21600
12 —	2100 —	25200
9 —	3600 —	32400
6 —	4200 —	25200
63 divisor.		104400

$$\begin{array}{r} 74 \\ 4154 \overline{) 104400} \\ \underline{104400} \\ 6666 \\ \underline{6666} \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} 1657\frac{1}{2}$$

Ko-

Komende in alle de selve drie exempelen om redenen voorſz (ghelyck oock in alle andere diergelycke gevallen ſoude geſchieden) by uytval van de operatie naer den regul, te reſulteren een ende de ſelve quotient voor de waerdye van alle de kanſſen te ſamen, namentlyck 1657 $\frac{1}{2}$.

Derde Propoſitie.

TEn regarde van een Menſch, gheduyrende den tijdt dat hy nochte door al te teeren jeught, nochte door al te hoogen ouderdom is buyten de volle kracht ende vigueur om ſijn leven te continueren, als, by exempel, van het derde of vierde tot het drie of vier en vyftighſte jaer ſyns ouderdoms, is yeder half jaer van ſyn leven even fatael ende doodelyck, in voegen datter geen meerder hazard of apparentie is, dat ſyn ſterf-dagh ſal voorvallen in de eerſte ſes maenden van den voorſz tijdt, dan in de tweede ſes maenden & vice verſa, noch oock dat ſyn ſterf-dagh ſal voorvallen in de eerſte of in de tweede ſes maenden elck apart geconſidereert, dan in de derde ſes maenden & vice verſa, ende ſoo voorts den voorſz geheelen tijdt geduyrende.

Bewijs.

GEnomen zijnde eenich jaer naer believen binnen den ſelven tijdt van 't vigoureux leven van den voorſz Menſch, is de eerſte helft van 't ſelve jaer of d'eerſte ſes maenden hem even ſoo fatael ende doodelyck als de tweede^b; Ende wederom ghenomen zijnde een ander jaer binnen den ſelven tijdt van ſijn vigoureux leven, beginnende met het midden van 't voorſz eerſt-ghenomen jaer, ende ſulcks eyndigende even een half jaer naer de expiratie van 't ſelve eerſt-ghenomen jaer, is wederom d'eerſte helft van 't voorſz laetſt-ghenomen jaer, dat is, de tweede ſes maenden te reekenen van 't begin van 't eerſt-ghenomen jaer af, hem even ſoo fatael en doodelyck als de tweede helft van 't ſelve laetſt-ghenomen jaer, dat is als de derde ſes maenden te reekenen als vooren; Midts welcken dan, nademael ſoo wel de eerſte als de derde ſes maenden even ſoo fatael en doodelyck zijn als de tweede ſes maenden, ſoo zyn oock de eerſte ende derde ſes maenden tegens den anderen vergeheelecken even fatael ende doodelyck: namentlyck, om dat elck van hun beyde even ſoo fatael is als de tweede ſes maenden, ende by gevolge de voorſchreve eerſte, tweede ende derde ſes maenden yeder apart gheconſidereert even doodelyck. Op de ſelve maniere werdt mede bewezen, dat de tweede ſes maenden ende de vierde ſes maenden tegens den anderen vergeheelecken even fatael zyn, ende dat by gevolge mede d'eerſte, tweede, derde ende vierde ſes maenden yeder apart gheconſidereert even doodelyck zyn, ende ſoo voorts ten reguarde van alle de andere ſes maenden voorwaerts ende achterwaerts in den voorſz vigoureux tijdt van leven begrepen; 't welck te bewiſſen ſtonde.

^b Volgens het tweede Praſuppoſt.

Corollarium.

Uyt het bovenſtaande ende 't gepreſupponeerde in het voorſz derde Articul volght, nademael de Liſt-renten op alle de Comptoiren binnen den Lande van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt betaelt werden, van half jaer tot half jaer, of van ſes maenden tot ſes maenden, dat midts dien een Rentheffer, by ſoo verre 't Liſt, op 't welke de Rente geconſtitueert is (welcke Rente alhier om ſonder gebroocken perfecte calculatie te konnen maecken, gheſupponeert ſal werden te weſen van een Millioen guldens, of 2000000 ſtuyvers's Jaers) binnen het eerſte half jaer naer den aenkoop komt te ſterven, of geen ſes maenden ten vollen uyt-leeft, ſijn geheel aengeleydt Capitaal quijt is, ende niets ter Wereldt daer voor en treckt; Doch by ſoo verre

het

het voorſz Lijf een half jaer ten vollen uyt-leeft, ende ſulcks*eerſt binnen het tweede half jaer komt t'overlyden, dat de Rent-heffer als dan naer verloop van 't voorſz half jaer getrocken heeft 10000000 ſtuyvers, die gerabatteert voor een half jaer teghens vier ten hondert in 't Jaer, hem comptant, dat is ten daege van den aenkoop der voorſz Rente waerdich ſoude zyn gheweest, ende daer vooren hy mits dien als doen naer de rechte waerdye hadde moeten betaelen 9805807 ſtuyvers; By ſoo verre het voorchreve Lijf twee halve jaren ten vollen uytleverende binnen het derde half jaer komt te ſterven, dat hy als dan naer verloop van 't eerſte half jaer ghetrocken heeft 10000000 ſtuyvers, en naer 't verloop van 't tweede half jaer noch 10000000 ſtuyvers, welke twee ſommen gerabatteert, d'eene voor een half, ende d'andere voor een gheheel jaer, beyde teghens vier ten hondert als vooren, den Rent-heffer te ſaemen comptant, dat is ten dage van den aenkoop der voorſz Rente waerdich ſouden zyn gheweest 19421192 ſtuyvers, ende ſoo voorts naer dat den Sterf-dagh in het vierde, vyfde, ſefte of vordere halve jaren ſoude weſen voorgevallen, t'elckens even ſoo veel half-jarige termynen van 10000000 ſtuyvers, alſer-naer den dagh van den voorſz aenkoop halve jaren ten vollen ſouden weſen door-gelooopen, bedragende naer behoorlijk rabat als boven, de reſpective ſommen in de naervolghende Taefſel ſpecificquelyk uytgetogen;

Soo 't Lijf ten vollen uyt-leeft,

halve Jaren.

Stuyvers.

1	—	9805807
2	—	19421192
3	—	28849853
4	—	38095415
5	—	47161435
6	—	56051398
7	—	64768725
8	—	73316766
9	—	81698811
10	—	89918081
11	—	97977740
12	—	105880884
13	—	113630556
14	—	121229733
15	—	128681341
16	—	135988242
17	—	143153250
18	—	150179116
19	—	157068547
20	—	163824187
21	—	170448640
22	—	176944448
23	—	183314114
24	—	189560083
25	—	195684762
26	—	201690501
27	—	207579615
28	—	213354364
29	—	219016974
30	—	224569617
31	—	230014434

$\frac{100}{104}$ equal 098058067
 $\frac{100}{104}$ 098058067
 $\frac{100}{104}$ 096153346
 098058067
 096153346
 19421192

$\sqrt{\frac{100}{104}}$
 $\frac{100}{104} + \frac{100}{104}$
 $\dots + \sqrt{\frac{100}{104}}$

(13)

32	---	235353514
33	---	240588915
34	---	245722646
35	---	250756685
36	---	255692965
37	---	260533387
38	---	265279810
39	---	269934062
40	---	274497930
41	---	278973172
42	---	283361507
43	---	287664624
44	---	291884177
45	---	296021790
46	---	300079053
47	---	304057527
48	---	307958741
49	---	311784197
50	---	315535364
51	---	319213687
52	---	322820578
53	---	326357427
54	---	329825591
55	---	333226407
56	---	336561180
57	---	339831195
58	---	343037708
59	---	346181953
60	---	349265139
61	---	352288452
62	---	355253054
63	---	358160086
64	---	361010665
65	---	363805888
66	---	366546829
67	---	369234543
68	---	371870063
69	---	374454403
70	---	376988557
71	---	379473499
72	---	381910186
73	---	384299553
74	---	386642521
75	---	388939989
76	---	391192843
77	---	393401947
78	---	395568153
79	---	397692291
80	---	399775181
81	---	401817621
82	---	403820400
83	---	405784285
84	---	407710034
85	---	409598385

D

(14)

86	—	411450067
87	—	413265789
88	—	415046252
89	—	416792139
90	—	418504123
91	—	420182861
92	—	421828999
93	—	423443170
94	—	425025995
95	—	426578083
96	—	428100030
97	—	429592422
98	—	431055833
99	—	432490825
100	—	433897951
101	—	435277751
102	—	436630757
103	—	437957488
104	—	439258455
105	—	440534158
106	—	441785088
107	—	443011725
108	—	444214542
109	—	445394001
110	—	446550556
111	—	447684651
112	—	448796723
113	—	449887199
114	—	450956499
115	—	452005034
116	—	453033207
117	—	454041414
118	—	455030042
119	—	455999472
120	—	456950076
121	—	457882220
122	—	458796262
123	—	459692554
124	—	460571441
125	—	461433260
126	—	462278344
127	—	463107016
128	—	463919597
129	—	464716397
130	—	465497725
131	—	466263879
132	—	467015156
133	—	467751843
134	—	468474225
135	—	469182578
136	—	469877176
137	—	470558285
138	—	471226168
139	—	471881080

(15)

140	—	472523275
141	—	473152998
142	—	473770493
143	—	474375996
144	—	474969741
145	—	475551955
146	—	476122864
147	—	476682685
148	—	477231636
149	—	477769925
150	—	478297762
151	—	478815348
152	—	479322884
153	—	479820563
154	—	480308578
155	—	480787115
156	—	481256360
157	—	481716492
158	—	482167689
159	—	482610124
160	—	483043967
161	—	483469385
162	—	483886542
163	—	484295598
164	—	484696710
165	—	485090033
166	—	485475718
167	—	485853913
168	—	486224764
169	—	486588413
170	—	486945000
171	—	487294662
172	—	487637534
173	—	487973747
174	—	488303432
175	—	488626714
176	—	488943719
177	—	489254567
178	—	489559379
179	—	489858271
180	—	490151359
181	—	490438755
182	—	490720570
183	—	490996912
184	—	491267888
185	—	491533601
186	—	491794155
187	—	492049648
188	—	492300181
189	—	492545847
190	—	492786744
191	—	493022961
192	—	493254593
193	—	493481725

(16)

194	—	493704448
195	—	493922844
196	—	494137001
197	—	494346997
198	—	494552917
199	—	494754836
200	—	494952836

De bovenstaende Taeffel by ons ondergheschreven Boeckhouders van de Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslant, yder apart, accurateliijk uytgereeckent, ende soo tegens den anderen, als oock tegens dese gecollationeert zynde, hebben wy de selve perfecteliijk d'accord, ende sulcks sonder eenige Cyffer-faute bevonden.

T. BELLECHIERE, ende
JACOB LENSE.

^c Door de der. le
propositie.

^d Volgens 't ghe-
supponeerde in
het derde Arti-
cul.

Midts welcken dan, nademael een Rent-heffer hebbende op een jeughdich Lijf een Lijf-rente gheconstitueert ende aenghekoft, tot sijn voordeel heeft soo veel verscheyde expectativen of kanssen alser halve jaeren zijn, binnen de welcke het selve Lijf kan komen te sterven, van welcke onderscheydene expectativen of kanssen de hondert eerste (behelsende den tijdt van vijftig Jaeren vanden dagh van de constitutie ende den aenkoop af te reeckenen) even licht kunnen voor vallen, ende sulcks ten reguarde van haere gebeurliijkheydt esgael zijn, over-mits in dien tijdt elck half jaer voor 't voorschreve Lijf even fatael ende doodeliijk is, ^c Dat de twintigh volgende (behelsende de eerste thien jaeren naer de expiratie van de voorschreve vijftigh jaeren) door den anderen gereeckent, yder in proportie teghens elcke van de voorige hondert niet lager zijn staende, dan als twee tegens drie ^d; Dat de twintigh daer aen volgende (behelsende de tweede thien jaeren naer de expiratie van de voorschreve eerste vijftigh jaeren) mede door den anderen gereeckent, yder in proportie tegens elcke van de eerste hondert niet laeger zijn staende, dan als een tegens twee ^d; Ende dat de veerthien daer aen volgende (behelsende noch seven jaeren naer d'expiratie van de voorschreve twee-mael thien jaeren, naer 't verloop van de welcke alhier gepræsupponeert werdt, dat 's Menschen leven moet wesen ghe-eyndicht) mede door den anderen genomen, yder in proportie tegens elcke vande eerste hondert niet laeger zijn staende dan als een tegens drie ^d; Soo volght dat foodanighen Rent-heffer tot sijn voordeel heeft noch meerder kansse of expectatie, dan hier onder uyt-gedruckt staet:

Kanssen	tot stuyvers	't Lijf uyt levende halve Jaeren.
I —	0	0
I —	9805807	1
I —	19421192	2
I —	28849853	3
I —	38095415	4
I —	47161435	5
I —	56051398	6
Somma —	199385100	

Trans-

L

(17)			
Transport			
I	---	199385100	
I	---	64768723	7
I	---	73316766	8
I	---	81698811	9
I	---	89918081	10
I	---	97977740	11
I	---	105880884	12
I	---	113630556	13
I	---	121229733	14
I	---	128681341	15
I	---	135988242	16
I	---	143153250	17
I	---	150179116	18
I	---	157068547	19
I	---	163824187	20
I	---	170448640	21
I	---	176944448	22
I	---	183314114	23
I	---	189560083	24
I	---	195684762	25
I	---	201690501	26
I	---	207579615	27
I	---	213354364	28
I	---	219016974	29
I	---	224569617	30
I	---	230014434	31
I	---	235353514	32
I	---	240588915	33
I	---	245722646	34
I	---	250756685	35
I	---	255692965	36
I	---	260533387	37
I	---	265279810	38
I	---	269934062	39
I	---	274497930	40
I	---	278973172	41
I	---	283361507	42
I	---	287664624	43
I	---	291884177	44
I	---	296021790	45
I	---	300079053	46
I	---	304057527	47
I	---	307958741	48
I	---	311784197	49
I	---	315535364	50
Somma		9314558697	

E

(18)

Transport 9314558697

I	---	319213687	---	51
I	---	322820578	---	52
I	---	326357427	---	53
I	---	329825591	---	54
I	---	333226407	---	55
I	---	336561180	---	56
I	---	339831195	---	57
I	---	343037708	---	58
I	---	346181953	---	59
I	---	349265139	---	60
I	---	352288452	---	61
I	---	355253054	---	62
I	---	358160086	---	63
I	---	361010665	---	64
I	---	363805888	---	65
I	---	366546829	---	66
I	---	369234543	---	67
I	---	371870063	---	68
I	---	374454403	---	69
I	---	376988557	---	70
I	---	379473499	---	71
I	---	381910186	---	72
I	---	384299553	---	73
I	---	386642521	---	74
I	---	388939989	---	75
I	---	391192843	---	76
I	---	393401947	---	77
I	---	395568153	---	78
I	---	397692291	---	79
I	---	399775181	---	80
I	---	401817621	---	81
I	---	403820400	---	82
I	---	405784285	---	83
I	---	407710034	---	84
I	---	409598385	---	85
I	---	411450067	---	86
I	---	413265789	---	87
I	---	415046252	---	88
I	---	416792139	---	89
I	---	418504123	---	90
I	---	420182861	---	91
I	---	421828999	---	92
I	---	423443170	---	93
I	---	425025995	---	94
I	---	426578083	---	95

Somma 26430236468

(19)		(20)	
Transport	2643036468		
I	428100030	—	96
I	429592422	—	97
I	431055833	—	98
I	432490825	—	99

Somma 28151475578 — eenmael — 28151475578

—	433897951	—	100
—	435277751	—	101
—	436630757	—	102
—	437957488	—	103
—	439258455	—	104
—	440534158	—	105
—	441785088	—	106
—	443011725	—	107
—	444214542	—	108
—	445394001	—	109
—	446550556	—	110
—	447684651	—	111
—	448796723	—	112
—	449887199	—	113
—	450956499	—	114
—	452005034	—	115
—	453033207	—	116
—	454041414	—	117
—	455030042	—	118
—	455999472	—	119

Somma 8911946713 — ²/₃ mael — 5941297809

—	456950076	—	120
—	457882220	—	121
—	458796262	—	122
—	459692554	—	123
—	460571441	—	124
—	461433260	—	125
—	462278344	—	126
—	463107016	—	127
—	463919597	—	128
—	464716397	—	129
—	465497725	—	130
—	466263879	—	131
—	467015156	—	132
—	467751843	—	133
—	468474225	—	134
—	469182578	—	135
—	469877176	—	136
—	470558285	—	137

Somma 8353968034 — — 34092773387

Transf

	(20)			
Transport	8353968034	—	—	34092773387
—	471226168	—	138	
—	471881080	—	139	
Somma	9297075282	—	$\frac{1}{2}$ mael	4648537641
—	472523275	—	140	
—	473152998	—	141	
—	473770493	—	142	
—	474375996	—	143	
—	474969741	—	144	
—	475551955	—	145	
—	476122864	—	146	
—	476682685	—	147	
—	477231636	—	148	
—	477769925	—	149	
—	478297762	—	150	
—	478815348	—	151	
—	479322884	—	152	
—	479820563	—	153	
Somma	6668408125	—	$\frac{1}{3}$ mael	2222802708
		Somma	—	40964113736

$$\begin{array}{r}
 x \\
 140(7 \\
 28 \quad 27799(2 \\
 40964113736 \\
 12882332888 \\
 122222222 \\
 1111111
 \end{array}
 \left\{
 \begin{array}{l}
 32003213 \\
 16001606
 \end{array}
 \right.
 \begin{array}{l}
 8 \frac{1}{10} \\
 18 \frac{1}{10} - 9
 \end{array}$$

Waer uyt voorts door de bovenstaende tweede propositie wiskonftigh ge-
 calculeert werdt, hoe veel alle de voorschreve kanslen te saemen foodanigen
 Rent-heffer waardigh zijn, altijts ghepræsupponeert als boven, dat de voor-
 schreve waerdye by den aenkoop van de rente in comptant Gelt moet wer-
 den voldæen; namentlijk, dewyle de hondert eerste posten yeder eenmael
 genomen, of elck door een gemultipliceert wesende, te saemen uyt brenghen
 de somme van 28151475578 stuyvers, ende de twintigh volghende posten
 yeder voor $\frac{1}{3}$ genomen, of door $\frac{2}{3}$ gemultipliceert zijnde (of wel't welck het
 selfdeis, twee derde-parten van de somme der voorschreve twintigh volgen-
 de posten) te saemen uyt maecken 5941297809 stuyvers, midtsgaders de
 helft van de daer aen volgende twintigh Posten 4648537641 stuyvers, ende
 eyntlijk $\frac{1}{3}$ van de veerthien laetste posten 2222802708 stuyvers, monterende
 de voorschreve vier getallen te saemen ter somme van 40964113736 stuy-
 vers, soo bevindt men, naer dat de selve somme gedevideert is door 128,
 zijnde 't getal't welek alle de kanslen te saemen geadeert komen uyt te bren-
 gen, dat de quotient; dat is de perfecte ende juste valeur van alle de voor-
 schreve kanslen in ene Massa, komt te monterende ter somme van 320032139
 stuyvers, of 16001607 Gulden, ende sulcks dat een millioen Guldens Jaer-
 lijcksche Lijf-rente op een jeugdhigh Lijf aengekocht zijnde, effective meer-
 der waerdigh is in comptant Gelt, ende sulcks, in de juste proportie als voo-
 ren

ren verkocht behoort te werden voor meer dan 1600 1607 Guldens, dat is dat yeder Gulden jaerlijckſche Lijf-rente, naer proportie van de Los-rente tegens vier ten hondert in 't Jaer, waerdigh is meer dan ſeſthien Gulden, ende dat miſdien die geene die eene Gulden's Jaers op een jeughdig, friſch, ende gefondt Lijf aengekoft heeft voor ſeſthien Gulden, noch met merckelijke advantage heeft gecontracteert; Ick ſegge noch met merckelijke advantage, ende dat om de naervolgende redenen;

In den eerſten, overmits onder geene perfecte calculatie of juſte begrootinge gebracht heeft konnen werden de faculteyt die den Rentheffer heeft (ende die hem al ſeer veel waerdigh is) dat hy kan uyt-kieſen, ende ſijn aen te koopen rente conſtitueren op een Lijf ofte Perſoon zijnde in volle ghefondtheyd, ende in eene blyckelijke apparentie van ſijn leven, immers voor eerſt, noch te continueren, ſulcks dat hy veel minder pericul ſubjeſt is, dat ſoodanigh friſch ende gefondt uyt-gekofen Lijf in de eerſte ſes Maenden ſal komen te overliden, als wel in eenige van de laetere halve Jaeren, op den aenvangh van de welcke 't voorchreve Lijf mogelijck in eene ſwacke conſtitutie, jae oock wel in een doodelijke kranckheyt gevonden ſoude moghen werden, welcke voorchreve meerder apparentie van continuatie des levens op den aankoop van de rente, mits de gefonde complectie ende robuſte conſtitutie van het uytghekofen Lijf, oock noch al tot de tweede, derde, ende eenige volghende termynen of halve Jaeren ghe-extendeert kan worden.

Daer en boven ende ten anderen is de advantage uyt de kiefinge reſulterende des te conſiderabelder, om dat een halve Jaer beginne, ende korts naer den aankoop van de Lijf-rente den Rentheffer ten reſpecte ende in den prijs van den ſelven aankoop, ſoo veel jae noch meerder waerdigh is dan achthien halve Jaeren die den Perſoon waer op de rente aenghekoft is, in ſijnen ouderdom, als by exempel, zedert het tſeventichſte tot het negen en tſeventichſte Jaer naer den voorchreven aankoop, mochte blijven leven, 't welck al-hoewel ten eerſten aenſien vremdt ende paradox ſehijnt, echter waerachtigh ende demonſtratif is.

Ten derden, al-hoewel yeder van de eerſte hondert halve Jaeren naer den aankoop tot fundament van de bovenſtaende uytreeckeninge even fatael ofte doodelijk geſtelt is, overmits het ſeer inſenſibel verſchil tuſſchen de eerſte ende de laetſte helft van yeder Jaer, ſoo is het nochtans ſeecker, als de faecke ſeer naeuwkeurigh ingeſien wordt, dat d'apparentie van 't ſterven der Lyven waer op de Lijf-renten doorgaens gekoft werden in d'eerſte Jaeren naer den aankoop minder ende kleynder is dan in de laetere Jaeren, gheconſidereert dat de voorchreve Lijf-renten meeft gekoft ende geconſtitueert werden op jonge ende ghefonde Kinderen van drie, vier, vijf, ſes, ſeven, acht, negen, thien Jaeren, ende daer ontrent; In welcken tijdt ende eenige Jaeren daer aen volghende de voorchreve Lijven noch eenichſints vaſter ende minder mortaliteyt ſubjeſt zijn, als ontrent vijfſtigh Jaeren later, ende eenigen tijdt daer bevoorens, te meer om dat de Lijven in de voorchreve eerſte Jaeren oock gheen of weynigh uytterlijke toevallen, ende extraordinaire oorſaecten van ſterven, als van Oorlogen, periculeuſe reyſen, debauches in dranck, Vrouwen ende anders, of ten reguarde van de Vrouws-perſoonen, oock van Kinder-baeren ende diergelijke ſubjeſt zyn; ſulcks dat mede ten dien reguarde d'eerſte jaeren naer den aankoop of conſtitutie van de Renten minſt dangereus zynde, het ſelve den Rent-heffer een merckelijk voordeel is toe-brenghende, voornamentlick in conſideratie, ſoo als hier boven mede aengeroert is, dat een van de voorſz eerſte jaeren ten reguarde van den prijs in den eerſten aankoop te determineren, een groot getal van de volgende jaeren kan op-wegen.

F

Eynt-

Eyntlijk ende ten vierden, kan het notoirlijk mede noch gebeuren, dat het Lijf waer op de Rente gheconstitueert werdt, meerder Jaeren komt te leven dan seven en tseventigh Jaeren naer den aenkoop, wesende den tijdt die hier boven in de ghemacckte calculatie voor het eynde van 's menschen leven ghesupponeert is, al-hoe-wel de voorz. consideratie niet veel en kan importeren, over-mids, of schoon gepresupponeert wierde, dat het voorz. Lijf naer expiratie van den voorz. tijdt noch soude leven of komen te revivificeren, ende tot het hondertste Jaer naer den aenkoop van de Rente incluyt in 't leven blyven; sulcks dat den Rent-heffer of sijne Erfgenamen, naer expiratie van den voorz. tijdt van seven en tseventigh Jaeren, noch seeckerlick volle ses en veertich halve Jaeren Renten souden ontfangen, 't selve echter de waerdye van de Lijf-rente, die volghens de bovenstaende calculatie hoogher dan op den Penningh seshien, dat is boven de seshien gulden Capitael voor eene gulde jaerlicksche Rente uytgevonden is, geen vyfthien-d'halve stuyver op 't selve Capitael soude kunnen doen steygeren; Jae dat meer is, alwaer 't faecke dat den Rent-heffer noch verder mochte verseeckert werden, dat sijne Erfgenamen naer d'expiratie van de voorz. hondert Jaeren, de Lijf-rente voorts van half jaer tot half jaer eeuwiglick souden blyven ghenieten het selve, 't Capitael van de Rente ten tyde van den eersten aenkoop, in waerdye geen thien stuyvers soude kunnen waerdiger maeken.

Waer uyt dan oock lichtelick af te nemen is dat, of misschien geoordeelt soude mogen werden de laetste Jaeren in de voorz. gheleyde praesuppooften, die uytreeskeninge daer op gefondeert niet fatael en doodelick souden wesen, ten respecte ende in comparatie vande voorige Jaeren, van den vigoureusen tijdt van 's menschen leven, het selve echter in den prijs van den aenkoop door de voorz. uytreeskeninge gevonden, geene sensible verhooginge geaufeert soude kunnen hebben, 't welck oock soo verre waerachtigh is, dat of schoon gepresupponeert wierde, dat yeder half Jaer van de thien Jaeren, volgende 't tseftichste Jaer naer den aenkoop, in plaetse van twee-mael, drie-mael soo fatael ende doodelick soude wesen als yeder half jaer van de eerste vyftigh Jaeren, ende dat yeder half jaer van de seven daer aen-volgende Jaeren, in plaetse van drie-mael, vyf-mael soo fatael ende doodelick soude zyn, als yeder van de voorz. eerste halve Jaeren, al-hoe-wel als vooren noch gepresupponeert wierde, dat het voorz. Lijf, niet langer als seven en tseventigh Jaeren naer den eersten aenkoop soude kunnen leven, alle die voorz. praesuppooften (die nochtans blyckelick het Lijf in de voorz. laetste Jaeren te mortel stellen) de waerdye van de voorz. Rente, nauwelijcks ses stuyvers op de voorz. seshien gulden souden kunnen doen daelen, in voegen dat om alle de voorz. redenen voor vast ende demonstratif gehouden kan werden, dat de waerdye van de Lijf-rente, naer proportie van de Los-rente teghens den Penningh vyf en twintigh, waerlick is niet beneden, maer ghewisselick verre boven den Penningh seshien; in sulcken verstande, dat yemandt willende een Lijf-rente aenkoopen, naer de rechte waerdye in proportie als boven voor yeder gulde jaerlijcksche Rente, merckelijck meerder dan seshien gulden soude moeten betalen.

Alles noch boven de consideratie, dat dese uytreeskeninge gemackt is op 't fundament van rabat tegens vier ten hondert in 't Jaer, mer Interest ende Interest van Interest, ende sulcks met soodanighen advantage voor den Kooper van de Lijf-rente, als of de selve sijn geldt dat hy voor den aenkoop van de Rente uyt-geeft, altydts soo voordeeligh konde besteden, dat hy daer van niet alleen jaerlijckschen Interest, maer oock wederom sonder eenige intermissie, Interest van Interest tegens vier ten hondert soude kunnen profiteeren; Waer toe het kennelick is, dat men de gelegentheyt niet altydts soodanigh kan vinden, of het geldt moet somwylen eenigen tijdt ledigh gehouden,

den, ende dickmaels oock wel om meerder schade te verhoeden, tegens vry wat laeger Interest aengeleydt werden.

Behalven dat oock het Capitael van Lijf-rente, geene aflossinghe noch eenighe reductie tot laeger Interest of Rente subjeet is, midts welke reden de Lijf-Rente, by continuatie van den Zegen van Godt Almachtigh over de Landen, voor den Rent-heffer mede noch al seer veel advantageußer gheacht kan werden dan de Los-rente, in voegen als uyt d'exempelen van voorgaende tyden handt-tastelick af te nemen is, soo wanneer men sich, naer waerheydt te binnen brengt, dat de Lijf-renten door d'Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslant, niet alleenlick binnen weynigh Jaeren van den Penningh elf op den Penningh twaelf, ende van den Penningh twaelf op den Penningh veerthien zyn ghebracht, maer dat de selve noch binnen dese loopende Eeuwe verkocht zyn gheworden, eerst tegens den Penningh ses, daer naer teghens den Penningh seven ende acht, ende dat meest alle de Lijf-renten die jegenwoordigh noch tot laste van den selven Lande loopen, gheconstitueert zyn teghens den Penningh negen; aen welke Renten de Rent-heffers, midts de successive reductien van den Penningh seshien, op den Penningh twintich, ende van den Penningh twintich, op den Penningh vyf en twintich daer opgevolcht, jegenwoordich aen yeder half-jarige termyn by naer de helft, ende ten reguarde van diegene die tegens den Penningh acht of lager aengekocht zyn, meer dan de helft komen te profiteren.

Verklare ick ondergeschreven, ten verfoecke van de E. E. van Hollandt en West-Vrieslant, met aendacht naeg. . . wogen hebbende de bovenstaende stellinghen, ende de conclusien daer uyt getrocken tot uytvindinge van de waerde van een Lijf-rente teghens een Los-rente van vier ten hondert's Jaers, te oordeelen, dat de methode daer toe gebruyckt seer accuraet is uytgevonden, ende dat het besluyt daer uyt ghemaeckt; Dat namentlick de Kooper van een Lijf-rente noch voordeel doet, wanneer hy van seshien guldens Capitael eene gulde tot jaerlijcsche Rente komt te bedinghen, op vaste Mathematique gronden is steunende, sonder wedersproken te konnen worden, ten ware nochtans buyten vermoede in't uyt-reekenen van de Taefel, of in't overschryven ende optellen van de Posten (t welck maer in een gemeene ende wel-bekende uytcijfferinghe is bestaende, doch by my niet nae-gecalculeert) eenige Cijffer-faute mochte wesen gecommitteert.

J. HUDDE.

Byvoeghsel.

MAer nademaal de dagelijcsche ondervindinge openbaer maeckt, dat veel Menschen of niet genegen of niet bequaem zyn haer begrip op eenige aen een geschaeckelde, al-hoewel onseylbare raisonnementen, soodanigh te appliceren, dat zy de kracht van de selve te rechte konnen vatten om daer door tot haer volkomen vergenoegen overtuycht te worden, ende dat derhalven by haer de exempelen meer vermogen als alsulcke raisonnementen, soo vinde ick my verplicht, tot meerder overtuyginge hier by te voegen, dat ick zedert het uytvinden van de bovenstaende demonstratie, oock uyt de Blaffaerden van Uw Edele Groot Mog. seer accuratelijc hebben doen uyt-trecken ertelijcke duysenden van Lijven waer op voor desen Lijf-renten zyn gekocht geweest, met aenteekeninge van den laetsten verschijn-dagh tot op de welke aen yder van hunluyden hare Lijf-renten zyn betaelt geworden, ende daer uyt eene accurate calculatie gemaect, wat de respectie Rent-heffers in comptant geldt, met rabat tegens vier ten hondert in't Jaer, waerdich zyn gheweest

gheweest soo veel half-jarighe termynen, als de selve aen Renten zedert den aenkoop tot den voorfz laetsten verschyndagh incluyt, over yeder Lijf hebben getrocken; ende hebb' ick daer uyt bevonden, dat de voorfz Renten over een goet getal van jeughdige Lijven, als by exempel, van hondert of daer ontrent, door den anderen gheslaghen zynde, aen de Rent-heffers in comptant geldt ten tyde van den aenkoop altydts meerder waerdich zyn geweest dan seshien guldens Capitael van eene gulden jaerlijcksche Rente, dat is dat soo veel guldens aen Renten, als sy over de voorfz Lijven successivelick hebben getrocken alle tot comptant geldt gereduceert zynde, met rabat tegens vier ten hondert als boven, over soo veel tijdt als yeder half Jaer Rente laeter, dan den dagh van den aenkoop betaelt heeft moeten werden, altydts bevonden werden meerder dan seshien Guldens uyt te brengen; Soo verre dat sulcks over hondert ende meer diverse Classen, yder Classe van hondert Persoonen of daer ontrent, uyt-ghereeckent wordende, niet eens bevonden werdt dat de voorschreve getrocken renten, gerabatteert als boven, minder dan den Penningh seshien, maer wel dickmael verre daer boven, jae wel tot den Penningh achthien, komen uyt te maecken: soo dat oock tot verwonderinghe in de practijcque ondervonden werdt, dat als den Kooper van eenige Lijf-renten sijn Capitael, 't welck hy van meyninge is aen te leggen, over verscheide jeughdige Lijven tot thien, twintigh of meerder in oerale, komt te verdeelen, soodanigen Rent-heffer aldan ghenoechsaem of risico, van 't genot van een æquivalent van meer dan e hy aen-koopt versceekert kan wesen: Alle welcke ingen oock des nootd zijnde aen Uw Ed. Groot Mo, werden vertoont, by die ghene die is ende altydts sal blij-

ven

Edele Groot Mogende Heeren,

Uwer Edele Groot Mog. Onderdanigen

Dienaer,

JOHAN DE WITT.

GWLB Hannover 35
036 828 661

IV 5 B

Z 45

Z

cm

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 173;Leibn. Marg. 173, Stück 1, [28] - 26

